

การส่งเสริมคุณภาพและคุ้มครองอาชีพมัคคุเทศก์ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย
Quality promotion and protection career tour guides
in the travel industry of Thailand

ขจรกาญจน์ อุดมธรรมภักดี¹ ดร.อุดม รัฐอมฤต²

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับมัคคุเทศก์เถื่อนของประเทศไทย และประเทศมาเลเซีย และศึกษาเปรียบเทียบผลการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมัคคุเทศก์เถื่อน เพื่อส่งเสริมคุณภาพและคุ้มครองมัคคุเทศก์ที่ถูกกฎหมายในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย (ก่อน-หลัง) โดยการเปรียบเทียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมัคคุเทศก์เถื่อนของประเทศไทยกับประเทศมาเลเซีย ซึ่งก็คือพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 ของประเทศไทยกับรัฐบัญญัติ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว พ.ศ. 2549 ของประเทศมาเลเซีย โดยใช้แนวคิดและทฤษฎีทาง เศรษฐศาสตร์ คือ ข้อมูลข่าวสารมีความสมบูรณ์ (Perfect Information) ตามรูปแบบของ Harsanyi Transformation และหลักกฎหมายในเรื่อง หลักความเสมอภาค และหลักความมี ประสิทธิภาพ มาประกอบการวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางการแก้ไขกฎหมายในอนาคตที่เกี่ยวข้องกับ มัคคุเทศก์เถื่อนในมุมมองทางนิติเศรษฐศาสตร์

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ทำการค้นคว้าข้อมูลจากตำรา บทความ เอกสารทางวิชาการ วิทยานิพนธ์ ตลอดจนการสัมภาษณ์หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับมัคคุเทศก์ ได้แก่ มัคคุเทศก์ที่ถูกกฎหมาย กรรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา บริษัทนำเที่ยว สมาคมมัคคุเทศก์อาชีพแห่งประเทศไทย โดยทำการสัมภาษณ์ปัญหาทางด้านมัคคุเทศก์เถื่อน บทลงโทษที่เหมาะสม และแนวทาง แก้ไข

โดยผลการศึกษาพบว่า ประเทศไทยมีข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับมัคคุเทศก์ มีการกำหนด เนื้อหา และสาระสำคัญต่าง ๆ เพื่อให้บริษัทนำเที่ยว และมัคคุเทศก์ สามารถประกอบอาชีพและ บริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ประเทศไทยนั้น มีจุดเด่นกว่าประเทศมาเลเซียในหลาย ๆ ด้าน เช่น คำจำกัดความต่างๆ และวิธีการสั่งพักใช้และการเพิกถอนใบอนุญาตที่ถือได้ว่า เป็นจุดเด่นของ ประเทศไทย แต่ปัจจุบันประเทศไทยยังประสบกับปัญหาที่สำคัญ และควรได้รับการแก้ไข เช่น ปัญหาทางด้านข้อกำหนดที่ไม่มีภาระระบุถึงค่านิยาม หรือลักษณะเฉพาะของมัคคุเทศก์เถื่อน อย่างชัดเจน และปัญหาทางด้านวิธีการป้องกันทัวร์ศูนย์เหรียญ (Zero Dollar Tour) รวมถึงปัญหา ทางด้านเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ไม่บังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง ตลอดจน

¹ หลักสูตรศิลปกรรมมหาบัณฑิต สาขานิติเศรษฐศาสตร์การค้ำระหว่างประเทศ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

² ศาสตราจารย์ คณบดีคณาจารย์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ปัญหาทางด้านความเสมอภาคของข้อมูลหมาย และประสิทธิภาพของข้อมูลหมายตามพระราชบัญญัติ
ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 ที่ยังมีข้อบกพร่องในหลาย ๆ ด้าน

ดังนั้นประเทศไทยควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ

1. ประเทศไทยควรมีการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมัคคุเทศก์เถื่อนหรือทัวร์ศูนย์เหรียญ
(Zero Dollar Tour) แบบประเทศมาเลเซีย เช่น การแสดงข้อมูลงบการเงิน การแสดงเอกสารลับ
ทางการค้า การแสดงรายละเอียดของมัคคุเทศก์ที่ปฏิบัติงานในบริษัทนำเที่ยว การแสดงรายงาน
ต่อใบอนุญาตของมัคคุเทศก์ที่ถูกกฎหมาย รวมถึงสถิติต่าง ๆ การแสดงข้อสัญญาทั้งเปิดเผยและไม่
เปิดเผยของบริษัทนำเที่ยวต่าง ๆ และการแสดงอัตราผลตอบแทนของมัคคุเทศก์ ทุกคน เพื่อให้
การตรวจสอบเกี่ยวกับการดำเนินการของมัคคุเทศก์เถื่อนของบริษัทนำเที่ยวต่าง ๆ ทำได้อย่างถูกต้อง
เหมาะสม เป็นต้น

2. ประเทศไทยควรมีการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเพิกถอนใบอนุญาตในการใช้
มัคคุเทศก์เถื่อน เข้ามาเป็นมัคคุเทศก์ที่ให้บริการกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ซึ่งหากบริษัทนำเที่ยว
ได้กระทำความผิด เช่น การใช้มัคคุเทศก์เถื่อนเข้ามาให้บริการนักท่องเที่ยวต่างชาติก็สามารถ
ระงับการดำเนินการกับบริษัทนำเที่ยวต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม เป็นต้น

3. ประเทศไทยควรมีการอบรมเพิ่มเติมความรู้ หรือการสอบวัดความรู้เพิ่มเติม เพื่อทำ
ให้มัคคุเทศก์ มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้มากที่สุด และควรมีการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาที่ 3
โดยเฉพาะภาษาในกลุ่มประเทศอาเซียนต่าง ๆ เพื่อรองรับต่อการเข้ามาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว
ต่าง ๆ ต่อไป

4. ประเทศไทย ควรมีการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอัตราค่าปรับ และอัตราจำคุกของ
มัคคุเทศก์เถื่อน ไว้ในพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 ให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น
เพื่อทำให้บริษัทนำเที่ยว หรือผู้ที่เข้ามาประกอบอาชีพเป็นมัคคุเทศก์เถื่อน มีความเกรงกลัวต่อ
ข้อมูลหมายต่าง ๆ และมีกรปฏิบัติตามหลักกฎหมายที่ถูกต้องต่อไป

ABSTRACT

This thesis focuses on the study of laws related to illegal tour guides in Thailand and Malaysia and compares the results of law amendments to promote the quality and protect legal tour guides of Thailand tourism industry. The study compares **Thailand Act of Tourism and Guide Registration 2008** with **LAW OF MALAYSIA Act 482 TOURISM INDUSTRY ACT 1992** using economic concepts and theories on Perfect Information so-called Harsanyi Transformation and Equality and Efficiency in the Common Law to analyze and find the solution for future amendments of laws relating to illegal tour guides according to law and economics perspective. In this study, information is gathered from textbooks, articles, academic papers, theses including interviews of people and agencies concerned with tour guides i.e. the legal tour guides, the Department of Tourism-Ministry of Tourism and Sports, tour companies, Professional Tourist Guide Association of Thailand. They were interviewed about the problems of illegal tour guides, appropriate penalties and solutions. The study found that laws related to tour guides in Thailand have defined the essence to encourage tour companies and tour guides to operate and manage effectively. Thailand has many advantages over Malaysia e.g., the definitions and measures to suspend and revoke license that can be considered an advantage of the country. However, Thailand still faces major problems that should be corrected. There is no clear definition or characteristic of illegal tour guide in Thai law. Measures to prevent the zero-dollar tour are needed. Police officers or personnel involved do not practice law enforcement seriously and continuously. Moreover, the issues on law equality and efficiency in Thailand Act of Tourism and Guide Registration 2008 still have flaws in many aspects.

Thus, Thailand should amend the laws involved as follows:

1. Thailand should have legislation related to illegal tour guides and zero-dollar tour in the same way as Malaysia e.g., requirements to show financial statements, trade secret documents, details of tour guides who work with the companies, reports on license renewal of legal tour guides including other statistics, disclose and non-disclose contracts of the various tour companies and rate of payment for all tour guides. In order to monitor the operation of illegal tour guides in the companies accurately and appropriately.

2. Thailand should have legislation to revoke the license of the companies that use illegal tour guides. If they violate the law by using illegal tour guides to serve foreign tourists the operation can be suspended appropriately.

3. Thailand should have more training and testing to enhance the capacity of tour guides as much as possible. Learning third language especially from ASEAN countries should be encouraged to accommodate more tourists in the future.

4. Thailand should add legislation on fines and imprisonment of illegal tour guides to the Act of Tourism and Guide Registration 2008 to deter the tour companies or those who want to become an illegal tour guides and make them comply with the law accordingly.

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ถือได้ว่าเป็นอุตสาหกรรมที่นำเงินเข้าประเทศในแต่ละปีเป็นจำนวนมากและมีความสำคัญต่อสภาพสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากมัคคุเทศก์เป็นผู้มีบทบาทในการกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้รับความรู้ วัฒนธรรม จารีต ประเพณี และประวัติความเป็นมาของสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ เป็นต้น พร้อมทั้งมีหน้าที่จัดการยานพาหนะ ที่พัก และดูแลความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวในระหว่างการเดินทาง

แต่ปัจจุบัน ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ประสบกับปัญหาที่สำคัญเกี่ยวข้องกับมัคคุเทศก์ คือ ปัญหาทางด้านมัคคุเทศก์เถื่อน ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น

1. ปัญหาทางด้านมัคคุเทศก์ที่ไม่เคยได้รับใบอนุญาต แล้วเข้ามาทำงานในอาชีพมัคคุเทศก์
2. ปัญหาทางการบังคับใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตำรวจต่อการจับกุมมัคคุเทศก์เถื่อน และกลุ่มบริษัทนำเที่ยวที่มีการใช้มัคคุเทศก์เถื่อน เป็นต้น

3. ปัญหาทางด้านบริษัทนำเที่ยวไม่มีการนำมัคคุเทศก์ที่ถูกกฎหมายมาเป็นมัคคุเทศก์ที่ให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว ซึ่งบริษัทนำเที่ยวเหล่านี้จะมีการใช้มัคคุเทศก์เถื่อน เนื่องจากมัคคุเทศก์เหล่านี้จะสามารถอยู่ในการควบคุมของบริษัทนำเที่ยวต่าง ๆ ได้ดีกว่ามัคคุเทศก์ที่ถูกกฎหมาย เช่น การให้มัคคุเทศก์เถื่อนนำพานักท่องเที่ยวไปใช้บริการร้านค้า หรือสถานประกอบการต่าง ๆ ที่บริษัทนำเที่ยวมีผลประโยชน์ทับซ้อนอยู่ เป็นต้น รวมถึงมัคคุเทศก์เถื่อนจะมีค่าแรงที่ถูกกว่ามัคคุเทศก์ที่ถูกกฎหมาย เป็นต้น

4. ปัญหามัคคุเทศก์ที่มีใบอนุญาตไม่ไปต่ออายุใบอนุญาต เนื่องจากในการต่อใบอนุญาตนั้น หากมัคคุเทศก์ที่มีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 แล้ว และมีการตัดสินโทษจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มัคคุเทศก์ผู้นั้นก็ไม่สามารถที่จะเข้ามา

ต่อใบอนุญาต แต่มีคู่แข่งก็ไม่สามารถที่จะไปปฏิบัติงานในวิชาชีพอื่น ๆ ได้ จึงจำเป็นจะต้องอาศัยอาชีพมีคู่แข่งเพื่อหาเลี้ยงตนเอง และยอมรับในการกระทำคามผิดที่เป็นมีคู่แข่งเถื่อน เป็นต้น จากสภาพปัญหาของมีคู่แข่งเถื่อนดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้เขียนพบประเด็นที่สำคัญอันจะส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย คือ

1. มีคู่แข่งเถื่อน จะส่งผลทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ที่ผิด ๆ จากการพาไปเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ
2. มีคู่แข่งเถื่อน จะส่งผลทำให้เกิดความไม่ปลอดภัย หรือเป็นสาเหตุทำให้เกิดอาชญากรรมต่าง ๆ กับนักท่องเที่ยว
3. มีคู่แข่งเถื่อน จะส่งผลกระทบต่อด้านเศรษฐกิจและความมั่นคงในการดูแลและคุ้มครองนักท่องเที่ยว
4. มีคู่แข่งเถื่อน จะเกิดการแย่งงานกับมีคู่แข่งที่ปฏิบัติตามกฎหมาย และทำให้มีคู่แข่งที่ถูกกฎหมายมีรายได้ที่ลดลง
5. มีคู่แข่งเถื่อน จะก่อให้เกิดการหลอกลวงนักท่องเที่ยวต่างๆ เช่น การพาไปซื้อสินค้าหรือของที่ระลึกในราคาที่แพง เป็นต้น
6. มีคู่แข่งเถื่อน จะก่อให้เกิดภาพลักษณ์ที่ไม่ดีต่อสายตาของนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการและภาพลักษณ์โดยรวมของประเทศ

ผู้เขียนได้ทำการศึกษาจากประเทศมาเลเซียเพื่อที่จะนำมาใช้เปรียบเทียบกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับควบคุมมีคู่แข่งไทย เนื่องจากประเทศมาเลเซียถือได้ว่าเป็นประเทศหนึ่งที่มีระบบการบริหารจัดการ และเป็นประเทศเดียวในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่มีการออกกฎหมายเกี่ยวข้องกับทัวร์ศูนย์เหรียญ

ประเทศมาเลเซียมีหลักปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว พ.ศ. 2549 ในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับมีคู่แข่งเถื่อนของประเทศมาเลเซีย สามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ดีกว่าประเทศไทย เนื่องจากมีเหตุผลที่สำคัญ คือ

1. การบังคับใช้กฎหมายของประเทศมาเลเซียจะเคร่งครัด และผู้บังคับใช้กฎหมาย ก็มีความตระหนักรู้และปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ
2. กฎหมายของประเทศมาเลเซียกำหนดจะต้องแสดงถึงเอกสารต่าง ๆ ต่อกรมการรวมถึงเอกสารลับทางการค้า เพื่อป้องกันไม่ให้บริษัทนำเที่ยวมีการปฏิบัติหรือให้บริการต่าง ๆ ที่ผิดกฎหมาย เป็นต้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมัคคุเทศก์เถื่อนของประเทศไทย และประเทศมาเลเซีย
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมัคคุเทศก์เถื่อน เพื่อส่งเสริมคุณภาพและคุ้มครองมัคคุเทศก์ที่ถูกกฎหมายในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย (ก่อน - หลัง)

วิธีดำเนินการศึกษา

1. การศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร บทความ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. การกำหนดกลุ่มตัวอย่างสำหรับการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทางด้านมัคคุเทศก์ จำนวน 4 คน คือ
  - 2.1 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นมัคคุเทศก์ที่ถูกกฎหมาย
  - 2.2 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนจากบริษัทนำเที่ยว
  - 2.3 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเจ้าหน้าที่ภาครัฐ
  - 2.4 กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเจ้าหน้าที่ภาคเอกชน

สรุปผล

1. การสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 คือ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมัคคุเทศก์เถื่อนของประเทศไทย และประเทศมาเลเซีย ผลการศึกษาพบว่า
  - 1.1 ประเทศไทย มีข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมัคคุเทศก์ และบริษัทนำเที่ยวต่าง ๆ คือ พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 ซึ่งเป็นพระราชบัญญัติที่มีการกำหนดเนื้อหาและสาระสำคัญต่าง ๆ เพื่อให้บริษัทนำเที่ยว และมัคคุเทศก์สามารถประกอบอาชีพและบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ประเทศไทยนั้นมีจุดเด่นกว่าประเทศมาเลเซียในหลาย ๆ ด้าน เช่น คำจำกัดความต่าง ๆ และวิธีการสั่งพักใช้และการเพิกถอนใบอนุญาตที่ถือได้ว่าเป็นจุดเด่นของประเทศไทย แต่ปัจจุบันประเทศไทยยังประสบกับปัญหาที่สำคัญ และควรได้รับการแก้ไข คือ
    - 1.1.1 ปัญหาทางด้านข้อกฎหมายในพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 ไม่มีการระบุถึงคำนิยาม หรือลักษณะเฉพาะของมัคคุเทศก์เถื่อนอย่างชัดเจน จึงทำให้ในบางครั้งผู้ประกอบการเป็นมัคคุเทศก์เถื่อนสามารถหลบเลี่ยงข้อกฎหมายต่าง ๆ ได้
    - 1.1.2 ปัญหาทางด้านวิธีการป้องกันทัวร์ศูนย์เหรียญ โดยประเทศไทยนั้นไม่มีการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับวิธีการป้องกันทัวร์ศูนย์เหรียญ หรือมัคคุเทศก์เถื่อนอย่างชัดเจน เหมือนกับประเทศมาเลเซียที่มีการระบุไว้ในรัฐบัญญัติอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว พ.ศ. 2549 อย่าง

ชัดเจน จึงทำให้ประเทศไทยจะต้องประสบกับปัญหาทางด้านการเอาผิดตามข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมัคคุเทศก์เถื่อนได้

1.1.3 ปัญหาทางด้านเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องไม่บังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง ซึ่งเป็นผลมาจากหลายสาเหตุ คือ

เจ้าหน้าที่ตำรวจมีจำนวนไม่เพียงพอต่อจับกุมมัคคุเทศก์เถื่อนต่าง ๆ และกระบวนการในการลงโทษหรือพิจารณาความผิดของผู้เข้ามาประกอบอาชีพมัคคุเทศก์เถื่อนมีความล่าช้า เช่น ในการชี้ตัวยังขาดความรวดเร็ว ดังกรณีของเจ้าหน้าที่ตำรวจมีการจับกุมมัคคุเทศก์เถื่อน และมีการให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติทำการชี้ตัว แต่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาตินั้นไม่สามารถมาชี้ตัวได้ เพราะจะต้องเดินทางไปยังสถานที่อื่น ๆ หรือการเดินทางกลับประเทศของตน ดังนั้น จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ไม่สามารถจับกุมและดำเนินการกับมัคคุเทศก์เถื่อนเหล่านี้ได้

ประเทศไทยไม่มีหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ตรวจสอบ และทำการจับกุมผู้ประกอบการอาชีพมัคคุเทศก์เถื่อน ซึ่งแตกต่างกับประเทศมาเลเซียที่มีหน่วยงานที่รับผิดชอบ คือ MATTA ที่ย่อมาจาก “Malaysian Association of Tour and Travel Agents” เป็นต้น ซึ่งหน่วยงานนี้เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการกำกับและติดตามมัคคุเทศก์

บริษัทนำเที่ยวที่ผิดกฎหมายหรือบริษัทนำเที่ยวที่ถูกกฎหมายบางส่วน ยังมีความนิยมที่จะใช้มัคคุเทศก์เถื่อนอยู่ เนื่องจากสาเหตุมาจากการที่มีจำนวนมัคคุเทศก์ที่ถูกกฎหมาย ไม่เพียงพอต่อการให้บริการนักท่องเที่ยวต่างชาติ ตลอดจนมัคคุเทศก์ที่ถูกกฎหมายจำนวนไม่น้อย มีทักษะทางด้านภาษาอังกฤษ แต่ขาดทักษะทางด้านภาษาที่ 3 หรือภาษาเฉพาะ จึงทำให้ไม่สามารถสื่อสารกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ โดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ไม่นิยมใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลาง เช่น นักท่องเที่ยวชาวจีน ญี่ปุ่น เป็นต้น

ปัญหาจากอิทธิพลของกลุ่มพ่อค้า และกลุ่มการเมืองต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการทำงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่สามารถดำเนินการและควบคุมการกระทำความผิดจากผู้เข้ามาประกอบอาชีพเป็นมัคคุเทศก์เถื่อนได้

1.1.4 ปัญหาทางด้านความเสมอภาคของข้อกฎหมายตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 พบว่า ปัจจุบันพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 ถือได้ว่าเป็นกฎหมายที่มีความเสมอภาค เป็นกลาง และให้ความสำคัญที่คุ้มครองกับผู้เข้ามาประกอบอาชีพเป็นมัคคุเทศก์ต่างๆ แต่ก็ยังมีข้อบกพร่อง คือ พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 ไม่ได้มีการอนุญาตหรือให้ความสำคัญกับผู้ที่ต้องการเข้ามาประกอบอาชีพเป็นมัคคุเทศก์ที่ถูกกฎหมายอย่างชัดเจน เพราะปัจจุบันมีการกำหนดกระบวนการเข้ามาประกอบอาชีพเป็นมัคคุเทศก์ คือ การเป็นมัคคุเทศก์จะต้องผ่านการอบรมตามหลักสูตรที่ทางราชการกำหนด ซึ่งหลักสูตรแต่ละประเภทของบัตรมัคคุเทศก์จะกำหนดวุฒิการศึกษาไว้ต่าง ๆ กัน แต่คุณสมบัติสำคัญ คือ ต้องเป็นคนสัญชาติไทย และอายุตั้งแต่ 20 ปี ขึ้นไป พุด อ่าน และเขียนภาษาไทยได้เป็น

อย่างดี ซึ่งผู้ที่จะเข้ามาประกอบอาชีพเป็นมัคคุเทศก์ได้นั้น จะต้องเรียนมาจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ที่เปิดสอนในระดับปริญญาตรี สำหรับการจะออกมาเป็นมัคคุเทศก์โดยตรง หรืออาจเรียนในสาขาที่ใกล้เคียงแล้วสามารถนำมาประยุกต์ และไปสอบเป็นมัคคุเทศก์ได้ภายหลัง เช่น คณะโบราณคดี สาขาวิชาโทมัคคุเทศก์ คณะศิลปศาสตร์ วิชาเอกการท่องเที่ยว คณะอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และการบริการ ในหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการท่องเที่ยว เรียนนิเทศฯ การโรงแรม ที่เรียนเป็นภาคภาษาอังกฤษ เป็นต้น จึงเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้กลุ่มประชาชนที่มีความรู้ และมีความเข้าใจพื้นที่ต่าง ๆ และมีทักษะทางด้านภาษา ไม่สามารถเข้ามาประกอบอาชีพเป็นมัคคุเทศก์ที่ถูกกฎหมายได้ และหากบริษัทนำเที่ยวต้องการบุคคลเหล่านี้ ซึ่งมีความรู้มากกว่ามัคคุเทศก์ที่ถูกกฎหมายก็จะขอให้บุคคลเหล่านี้เข้ามาดำเนินการเป็นมัคคุเทศก์เถื่อนต่อไป

1.1.5 ปัญหาทางด้านประสิทธิภาพของข้อกำหนดตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 พบว่า จากการสัมภาษณ์นั้น ข้อกำหนดต่าง ๆ ในพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 ถือได้ว่ามีประสิทธิภาพที่เพียงพอต่อมัคคุเทศก์ และบริษัทนำเที่ยว แต่ไม่มีประสิทธิภาพที่เพียงพอต่อการแก้ไขปัญหามัคคุเทศก์เถื่อน อันเป็นมาจากพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 ไม่มีการกำหนดหรือออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมัคคุเทศก์เถื่อนโดยตรง ซึ่งแตกต่างกับประเทศมาเลเซียที่มีการออกกฎหมาย และวิธีการป้องกันทัวร์ศูนย์เหรียญอย่างชัดเจน และมีการกำหนดบทลงโทษอย่างชัดเจนจึงทำให้สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหามัคคุเทศก์เถื่อนได้ดีและมีประสิทธิภาพมากกว่าประเทศไทย นอกจากนี้ประสิทธิภาพของข้อกำหนดนั้น ยังพบว่าในเรื่องของอัตราค่าปรับ หรือระยะเวลาในการจำคุกนั้น ควรมีการปรับเปลี่ยนให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน

1.2 ประเทศมาเลเซีย มีการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คือ รัฐบัญญัติอุตสาหกรรมท่องเที่ยว พ.ศ. 2549 ซึ่งเป็นกฎหมายที่มีประสิทธิภาพต่อการแก้ไขปัญหามัคคุเทศก์เถื่อน เนื่องจากมีกำหนดหมวดเกี่ยวกับการกระทำความผิดต่าง ๆ หรือวิธีการป้องกันทัวร์ศูนย์เหรียญ คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะใช้กระบวนการควบคุมผู้ประกอบการโดยการตรวจสอบเอกสารต่าง ๆ เช่น ผู้ประกอบการต้องแจ้งข้อมูลและรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินธุรกิจต่อกรมการประกอบด้วย งบการเงิน งบดุลที่ตรวจสอบแล้ว บัญชีกำไร ขาดทุน แผนการเดินทางท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศ เอกสารลับทางการค้า รายละเอียดของกิจกรรมทางธุรกิจที่ผู้ประกอบการท่องเที่ยวที่ได้รับใบอนุญาต รวมถึงค่าบริการและเงื่อนไขในการดำเนินงาน และอื่น ๆ เป็นต้น จึงทำให้ประเทศมาเลเซียเป็นประเทศหนึ่งที่มีกระบวนการในการแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับมัคคุเทศก์เถื่อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนอกจากนี้ เจ้าหน้าที่และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ MATTA ที่ย่อมาจาก “Malaysian Association of Tour and Travel Agents” ยังเป็นหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ในการบริหารจัดการงานทางด้านมัคคุเทศก์ต่าง ๆ ซึ่งแตกต่างกับประเทศไทยที่ยังไม่มีหน่วยงาน

กลางเพื่อทำการควบคุม ตรวจสอบทั้งทางด้านคุณภาพ และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของ
 มัคคุเทศก์ที่ถูกกฎหมาย รวมถึงการเอาผิดกับมัคคุเทศก์เถื่อนด้วย

2. การสรุปผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 คือ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลการแก้ไขกฎหมาย
 ที่เกี่ยวข้องกับมัคคุเทศก์เถื่อน เพื่อส่งเสริมคุณภาพและคุ้มครองมัคคุเทศก์ที่ถูกกฎหมายในอุตสาหกรรม
 ท่องเที่ยวไทย (ก่อน - หลัง) ผู้เขียนพบว่า หากประเทศไทยมีการปรับปรุงข้อกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
 จะทำให้สามารถแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับมัคคุเทศก์เถื่อนได้ คือ

2.1 ประเทศไทยควรมีการกำหนดคำนิยามเกี่ยวกับคำว่า “มัคคุเทศก์เถื่อน” เพื่อทำ
 ให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันของเจ้าหน้าที่และผู้ปฏิบัติงานต่าง ๆ ในการเข้ามาดำเนินการและแก้ไข
 ปัญหาทางด้านมัคคุเทศก์เถื่อน ได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพต่อไป

2.2 ประเทศไทยควรมีการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมัคคุเทศก์เถื่อนหรือทัวร์
 ศูนย์เหรียญแบบประเทศมาเลเซีย เช่น การแสดงข้อมูลงบการเงิน การแสดงเอกสารลับทางการค้า
 การแสดงรายละเอียดของมัคคุเทศก์ที่ปฏิบัติงานในบริษัทนำเที่ยว การแสดงรายงานต่อใบอนุญาต
 ของมัคคุเทศก์ที่ถูกกฎหมาย รวมถึงสถิติต่าง ๆ การแสดงข้อสัญญาทั้งเปิดเผย และไม่เปิดเผยของ
 บริษัทนำเที่ยวต่าง ๆ และการแสดงอัตราผลตอบแทนของมัคคุเทศก์ทุกคน เพื่อให้การตรวจสอบ
 เกี่ยวกับการดำเนินการของมัคคุเทศก์เถื่อนของบริษัทนำเที่ยวต่าง ๆ ทำได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม
 เป็นต้น

2.3 ประเทศไทยควรมีการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเพิกถอนใบอนุญาตใน
 การใช้มัคคุเทศก์เถื่อน เข้ามาเป็นมัคคุเทศก์ที่ให้บริการกับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ซึ่งหากบริษัท
 นำเที่ยวได้กระทำความผิด เช่น การใช้มัคคุเทศก์เถื่อนเข้ามาให้บริการนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติก็
 สามารถระงับการดำเนินการกับบริษัทนำเที่ยวต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม เป็นต้น

2.4 ประเทศไทยควรมีการอบรมเพิ่มเติมความรู้ หรือการสอบวัดความรู้เพิ่มเติม เพื่อ
 ทำให้มัคคุเทศก์มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานให้มากที่สุด และควรมีการส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาที่ 3
 โดยเฉพาะภาษาในกลุ่มประเทศอาเซียนต่าง ๆ เพื่อรองรับต่อการเข้ามาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว
 ต่าง ๆ ต่อไป

2.5 ประเทศไทยควรมีการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอัตราค่าปรับและอัตราจำคุก
 ของมัคคุเทศก์เถื่อนไว้ในพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 ให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น
 เพื่อให้บริษัทนำเที่ยว หรือผู้ที่เข้ามาประกอบอาชีพเป็นมัคคุเทศก์เถื่อน มีความเกรงกลัวต่อ
 ข้อกฎหมายต่าง ๆ และมีการปฏิบัติตามหลักกฎหมายที่ถูกต้องต่อไป

ข้อค้นพบของการวิจัย

1. ประเทศไทยไม่สามารถดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาคุ้มครองเศรษกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ เหมือนกับการปฏิบัติของประเทศมาเลเซีย เนื่องจาก ประเทศไทยขาดหน่วยงานกลางที่ทำหน้าที่ เกี่ยวกับการควบคุม และกำกับ หรือเอาผิดคุ้มครองเศรษกิจโดยตรง และข้อกำหนดของประเทศไทยก็ไม่มี การให้ความสำคัญกับหรือออกกฎหมายเพื่อเอาผิดกับผู้เข้ามาประกอบอาชีพเป็น คุ้มครองเศรษกิจถี่ถ้วนชัดเจนเหมือนกับประเทศมาเลเซีย

2. ประเทศไทยได้ประสบกับปัญหาที่เกี่ยวข้องกับคุ้มครองเศรษกิจในบางพื้นที่ และไม่ใช่ ภาพรวมของคุ้มครองเศรษกิจในประเทศไทยทั้งหมด แต่เจ้าหน้าที่ ๆ เกี่ยวข้องก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหา ต่าง ๆ ได้ เพราะได้รับอิทธิพลมาจากกลุ่มนักการเมือง หรือกลุ่มผู้มีอิทธิพลต่าง ๆ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัย

1. ประเทศไทยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคุ้มครองเศรษกิจ ควรจะต้องมีการส่งเสริมและรณรงค์ ให้คุ้มครองเศรษกิจที่ปฏิบัติงาน มีการปฏิบัติตนที่ถูกต้องตามกฎหมายต่าง ๆ ที่ระบุไว้ เช่น (1) การห้ามจัดนำ เทียวโดยไม่มีใบอนุญาต หรือ ประกอบการในระหว่างถูกสั่งพักใช้ใบอนุญาต (2) การห้ามทำหน้าที่ คุ้มครองเศรษกิจ โดยไม่มีใบอนุญาต หรือ ปฏิบัติงานระหว่างถูกพักใช้ใบอนุญาต (3) คุ้มครองเศรษกิจจะต้องไม่ ปฏิบัติผิดกฎหมายอื่น ๆ ที่วางไว้ เช่น จ้างคุ้มครองเศรษกิจไม่ตรงประเภท, เป็นคุ้มครองเศรษกิจแต่ไม่ติดบัตร ขณะปฏิบัติหน้าที่, แต่งกายไม่สุภาพ, ประพฤติผิดจรรยาบรรณอื่น ๆ (4) ใบอนุญาตของผู้ประกอบการ นำเที่ยวต้องแสดงไว้ในที่เปิดเผยให้บุคคลทั่วไปเห็นได้ชัด

2. ประเทศไทยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคุ้มครองเศรษกิจ จะต้องมีการส่งเสริมและรณรงค์ ให้บริษัทนำเที่ยว ไม่ใช้คุ้มครองเศรษกิจเถื่อน เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาทางการให้บริการที่ ไม่ได้มาตรฐาน และป้องกันอาชญากรรมต่าง ๆ เป็นต้น และยังทำให้คุ้มครองเศรษกิจมีรายได้เพิ่มมากขึ้น มีการจ้างงานเพิ่มขึ้น ซึ่งส่งผลให้คุ้มครองเศรษกิจมีกำลังใจในการทำงานให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

3. ประเทศไทยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคุ้มครองเศรษกิจ จะต้องมีการเพิ่มเติมเกี่ยวกับข้อ กกฎหมาย เช่น อัตราค่าปรับ,อัตราโทษจำคุกให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ในสังคม ปัจจุบัน

4. ประเทศไทยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคุ้มครองเศรษกิจ จะต้องมีการสร้างความตระหนัก ในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ ๆ เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีใจรักในการปฏิบัติงานต่าง ๆ และมุ่งหวังให้ การบริการ ตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติให้มากที่สุด

5. ประเทศไทยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคุ้มครองเศรษกิจ จะต้องสร้างและพัฒนาความรู้ และทักษะของคุ้มครองเศรษกิจที่ถูกกฎหมายให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น และมีปริมาณเพียงพอต่อการให้บริการ เป็นต้น โดยเฉพาะการฝึกอบรมและพัฒนาทักษะทางด้านภาษาที่ 3 หรือ 4 เพิ่มมากยิ่งขึ้น

6. ประเทศไทยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคุ้มครองเศรษกิจ จะต้องสร้างและเพิ่มมาตรการ ป้องกันบริษัทนำเที่ยวที่กระทำความผิดกฎหมายถูกยึดใบอนุญาต แล้วให้ผู้ใกล้ชิดเปิดบริษัทนำเที่ยวใหม่

โดยให้มีการตรวจสอบประวัติรายชื่อ ตรวจสอบฐานะทางการเงินของผู้ที่จะเข้ามาเปิดบริษัทให้เข้มงวดมากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงประเด็นทางการส่งเสริมคุณภาพของมัคคุเทศก์ให้เพิ่มขึ้น เช่น แนวทางในการสร้างความรู้ และฝึกฝนทักษะทางด้านภาษาที่ 3 ให้มากยิ่งขึ้น
2. ควรมีการจัดทำแผนการปฏิบัติงานของหน่วยราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกำกับและดูแลมัคคุเทศก์เถื่อน เพื่อเป็นแนวทางให้กับผู้ปฏิบัติงาน เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจต่าง ๆ รวมถึงหน่วยงานอื่น ๆ สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานเพื่อแก้ไขปัญหามัคคุเทศก์เถื่อนต่อไปในอนาคต
3. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการบริหารและจัดการเกี่ยวกับมัคคุเทศก์ในประเทศต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากประเทศมาเลเซีย เพื่อจะได้ทราบถึงแนวทางในการปฏิบัติงานเพื่อแก้ไขปัญหามัคคุเทศก์เถื่อนต่อไป

แหล่งข้อมูลอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2555). *ยุทธศาสตร์กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา พ.ศ. 2555 – 2559*. บทสรุปสำหรับผู้บริหาร. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2556). *คู่มือการตรวจประเมินมาตรฐานธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ เกณฑ์มาตรฐานในการตรวจประเมิน*. ม.ป.ท. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- กรมการท่องเที่ยว (Department of Tourism). (2556). *จีเอกชนท่องเที่ยวรับมือต้นทุน ที่พักขยายตัว-ต้นทุนธุรกิจแข่งสูง*. หนังสือพิมพ์ประชาชาติธุรกิจ, 24 ก.ค. 2556.
- กรมการท่องเที่ยว. (2557). “*กรมการท่องเที่ยวปราบบริษัททัวร์ใช้ไกด์ผีผิดกฎหมาย*” (ออนไลน์). สืบค้นจาก <http://www4.eduzones.com/educationnews/128333>. (4 มีนาคม 2557).
- กรมการท่องเที่ยว. (2557). “*สำนักทะเบียนธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์*”. (ออนไลน์). สืบค้นจาก <http://www.tourism.go.th/index.php?mod=WebGuide> (4 มีนาคม 2557).
- กรมการท่องเที่ยว. “*อำนาจหน้าที่*” (ออนไลน์). สืบค้นจาก <http://www.tourism.go.th/index.php?mod=WebTourism&file=details&dcID=391&clD=130>. (31 มกราคม 2557).
- กรมการท่องเที่ยว. “*หน่วยงานภายใน*”. (ออนไลน์). สืบค้นจาก <http://www.tourism.go.th/index.php>, (31 มกราคม 2557).
- เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. (2555). *หลักพื้นฐานกฎหมายมหาชน*. กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน.

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2547). **คู่มือคำอธิบายและแนวทางปฏิบัติตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546.** กรุงเทพมหานคร : วิชั่น พับปลิซซิ่ง.
- ชำนาญ ม่วงทิม. (2534). **นักท่องเที่ยวนอนาคตต้องการอะไร ทำอย่างไร...? เราจึงจะตอบสนองความต้องการนั้น.** จุลสารการท่องเที่ยว 10.2, เมษายน 2534.
- ธนพัทธ์ จันดาโชติ. (2557). **เศรษฐกิจกับการดำรงชีวิต.** สาขาวิชาบริหารธุรกิจ (MBA). คณะการบัญชีและการจัดการ. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญเลิศ ตั้งวัฒนา. (2549). **หลักการมัดคุเทศก์.** กรุงเทพมหานคร : ศูนย์หนังสือท่องเที่ยว ไทย.
- ประพัฒน์ ตรีณรงค์. (2514). **พระประวัติและงานสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ.** กรุงเทพมหานคร : แพรววิทยา.
- รวีวรรณ โปรรุ่งโรจน์. (2550). **มัดคุเทศก์.** กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- รัชภูมิ สมสมัย. (2554). **ประเทศไทยกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน.** บทความทางวิชาการ. กลุ่มนิเทศติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา สพป. ชม. 3. ม.ป.ท.
- เวนิสา เสนีวงศ์. (2541). **บันทึกรัตนโกสินทร์สมัย.** กรุงเทพมหานคร : บางกอกบุ๊ค.
- สมเกียรติ ตรีรัตน์พันธ์. (2555). **แผนงานแห่งชาติสำหรับการก้าวสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2558.** กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. ม.ป.ท.
- พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน** (ออนไลน์). สืบค้นจาก <http://rirs3.royin.go.th/new-search/word-search-all-x.asp>. (31 มกราคม 2557).
- วัลลิกา พัวพันธ์พงษ์. “**ASEAN COUNTRIES TO SUPPORT ASEAN ECONOMIC COMMUNITY**” (ออนไลน์). สืบค้นจาก <ftp://www.ex-mba.buu.ac.th/.../วัลลิกา%20%20พัวพันธ์พงษ์.docx>. (25 กันยายน 2556).
- สมาคมมัดคุเทศก์อาชีพแห่งประเทศไทย. (2557). “**บทบาทหน้าที่ของสมาคมมัดคุเทศก์อาชีพแห่งประเทศไทย**” (ออนไลน์). สืบค้นจาก <http://www.pgathaiguide.com/index.php?lay=show&ac=article&Ntype=5&Id=539145141>. (4 มีนาคม 2557).
- สมาคมมัดคุเทศก์อาชีพแห่งประเทศไทย. (2557). “**ประวัติสมาคมมัดคุเทศก์อาชีพแห่งประเทศไทย**” (ออนไลน์). สืบค้นจาก <http://www.pgathaiguide.com/index.php?lay=show&ac=article&Ntype=5&Id=53914514>. (31 มกราคม 2557).
- หนังสือพิมพ์คมชัดลึก. (2557, 23 ธันวาคม). “**ประยุทธ์สั่งจัดระเบียบแก้ปัญหาไกด์เถื่อน**” (ออนไลน์).. สืบค้นจาก <http://www.komchadluek.net/detail/20141223/198226.html>.
- หนังสือพิมพ์เดลินิวส์. (2557, 23 ธันวาคม). “**คลอด13 แผนแก้ปัญหาไกด์เถื่อน**” (ออนไลน์). สืบค้นจาก <http://www.dailynews.co.th/Content/economic/289383/>,

- หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ. (2557, 23 ธันวาคม). “**เซ็กส์ดีอก..บัตรมัลติเทคส์ สกัด"ไก่เถื่อน"สวมรอย**” (ออนไลน์). สืบค้นจาก <http://www.thairath.co.th/content/463322>.
- Bellver and Kaufmann. (2005). *Transparenting Transparency : Initial Empirics and Policy Applications*. n.p.
- Brenda S.A. Yeoh และคณะ. “*Tourism in Singapore : An Overview of Policies and Issues*”. Ama 2.us.es : 8080/.../tourism%20in%20Singapore.pdf, 22 พฤศจิกายน 2556. OECD. Public Sector Transparency and the International Investor. Singapore News. HOTELS & TOURISM. (19 Dec 2014).
- World Tourism Organization (WTO/OMT). (2003). *Tour Operators’ Initiative for Sustainable Tourism Development*. The Tour Operators’ Initiative was developed and is supported by the United Nations Environment Programmed (UNEP), the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO), and the World Tourism Organization (WTO/OMT).